

Romania es refà de l'ensurt

La victòria de l'ex-comunista reciclat com a socialdemòcrata Ion Iliescu a les eleccions d'aquest desembre frena l'eufòria de l'ultradreta. Però l'ampli suport electoral obtingut per Corneliu Vadim Tudor i el seu Partit de la Gran Romania (PRM) omple d'incertesa el futur d'una democràcia que aviat complirà onze anys.

El veterà polític Ion Iliescu, que ja havia tastat la presidència del país entre 1990 i 1996, ha recuperat el tro. Iliescu, protagonista de la revolució que el 1989 va dinamitar el règim de Nicolae Ceausescu, es va imposar amb claredat a la segona volta de les eleccions presidencials, dutes a terme el 10 de desembre, amb el 67% dels vots.

Iliescu va gaudir del suport de la resta de forces polítiques, inclosos els liberals, els democratacristians i els representants de la minoria hongaresa, que van fer una crida a la població a votar pel "mal menor". Però aquest còmode marge obtingut respecte del candidat derrotat, l'ultranacionalista Corneliu Vadim Tudor, amb prou feines fa oblidar el regust amarg que ha deixat la tardor electoral romanesa.

La nit del 26 de novembre, a més d'un romanès li van tremolar les cames en saber que el líder neofeixista, amb el 28% dels vots, era el segon candidat més votat i que, per tant, accedia a la segona ronda dels comicis presidencials. Alhora, a les eleccions legislatives que van tenir lloc el mateix dia, les urnes van atorgar 84 escons —el 24% del total— a diputats del Partit de la Gran Romania (PRM), de Tudor. Només Iliescu i el seu Partit de la Democràcia Social de Romania (PDSR) van quedar per davant.

Tudor, sociòleg i periodista de cinquanta-un anys, que en temps de Ceausescu s'havia dedicat a escriure odes en honor del dictador, ha captat bona part del descontentament dominant en la societat romanesa. Amb el seu estil agressiu, un discurs xenòfob i un llenguatge sovint groller, Tudor ha tret profit de

Ion Iliescu torna a la presidència de Romania cinc anys després.

la precària situació econòmica i social romanesa i del descrèdit de la classe política.

"Netejarem el país de traïdors i mafiosos", exclamava Tudor, que des dels setmanaris *Gran Romania* i *Política* diabolitza periòdicament les minories gitana i hongaresa. Als quasi dos milions de gitanos que viuen a Romania proposa de tancar-los en guetos, mentre que el més d'un milió i mig d'hongaresos els pensa deportar a Hongria.

Els jueus també són un blanc permanent dels seus atacs. Les pàgines de les dues publicacions que ell mateix dirigeix són plenes de columnes i acudits antisemites, que acusen els jueus d' haver saquejat el país durant aquests onze anys.

Governar amb mà de ferro, liquidar tots els corruptes i vetllar per als ciutadans més humils eren les propostes de l'excèntric cap del PRM que van fascinar part de l'electorat. "Acabaré amb la pobresa", prometia Tudor als seus seguidors, mentre assegurava: "Seré dur. Portaré una metralleta sempre al damunt".

Molta corrupció. Les xifres jugaven al seu favor. Segons dades de l'Acadèmia de Ciències Econòmiques de Bucu-

manesa (CDR), força que ha mogut els fils dels governs en els darrers quatre anys. La CDR ni tan sols ha entrat al Parlament.

La fracassada política de reformes ha embrutat el terme *economia de mercat* que, als ulls de molts romanesos, significa poc més que pujada de preus, tancament d'empreses i disminució del nivell de vida.

"Cap política econòmica no pot ser aplicada amb èxit si la població no està preparada per afrontar-la", considera

règim reaci a accelerar el procés de reformes, a diferència dels seus veïns polonesos, hongaresos i txecs.

El fet d'haver cedit el poder sense turbulències al 1996, haver prooccidentalitzat el seu discurs i haver derrotat l'extrema dreta "en nom de tots els demòcrates" ha sanejat la imatge d'Iliescu i del PDSR, que a poc a poc va fent-se lloc dins la família socialdemòcrata europea. De moment, ja ha estat admès dins del Grup Socialista a l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa i espera convertir-se en breu en membre de la Internacional Socialista.

Els parents pobres. Iliescu es planteja la integració de Romania dins les estructures occidentals com un objectiu prioritari, però no amb l'entusiasme del seu antecessor en el càrrec, el demòcrata Emil Constantinescu. "Hem d'entrar amb dignitat a la Unió Europea (UE) i a l'OTAN", afirma Iliescu. "No ens podem presentar com els parents pobres que van a demanar almoïna als més rics, com han fet els que han governat des del 1996 fins ara", assegura.

L'adhesió romanesa a les institucions euroatlàntiques no serà qüestionada de dies. La primera ampliació a l'est de l'OTAN, feta efectiva el 1999, va decebre Bucarest en incloure només Polònia, Hongria i la República Txeca. Per a una segona ampliació encara no hi ha termini.

Tot i que fa un any que negocia amb Brussel·les les condicions d'integració, Romania tampoc no es troba dins la primera onada de països amb possibilitats reals d'entrar a la UE a partir del 2003. Els modestos progressos en el camp econòmic i la manca de mesures efectives per resoldre el drama dels centenars de nens orfes que viuen al carrer i per millorar les pèssimes condicions de vida dels 100.000 interns en orfenats estatals allunya l'horitzó de l'adhesió.

Tot Europa està pendent ara de les noves autoritats romaneses. Del primer assalt amb l'ultradreta, Iliescu n'ha sortit victoriós. Però una relliscada en la seva gestió pot catapultar definitivament Tudor i el PRM al poder i condemnar Romania al forat negre de l'isolament.

Roger Mateos

Una de les promeses electorals de l'ultranacionalista Corneliu Vadim Tudor era tancar en guetos els dos milions de gitanos i deportar al més d'un milió d'hongaresos.

rest, un 40% de la població es troba per sota del llindar de la pobresa. El paupèrrim salari mitjà no passa de les 20.000 pessetes netes. I en la classificació de països més corruptes del món, que elabora cada any l'organització Transparència Internacional, Romania apareix com el 68è estat menys transparent dels 90 analitzats, per darrere de Burkina Faso, Tailàndia i El Salvador.

Un dels màxims responsables de l'anomenat *efecte Tudor*—o l'èxit electoral de la ultradreta—és el fracàs estrepitós dels quatre anys de governs de centredreta. La coalició que el novembre de 1996 va arribar al poder enmig de grans expectatives no ha estat capaç de redreçar el país. Els electors no han tingut pietat de la Convenció Democràtica Ro-

Iliescu, que durant la campanya electoral es va comprometre a "controlar el cost social de les reformes". Iliescu no nega que cal continuar privatitzant i consolidant l'economia de mercat a Romania, però sense els "excessos" dels últims anys.

Als seus setanta anys, Iliescu inaugura el seu tercer mandat. Els dos primers (1990-1992 i 1992-1996) van estar marcats per la lentitud de les reformes, l'estancament econòmic i les fredes relacions entre Bucarest i Occident.

La recança d'Iliescu a fer cas de les receptes del Fons Monetari Internacional i del Banc Mundial per transformar l'economia del país va fer desconfiar les capitals europees, que veïen en el president romanès un *apparatxik* de l'antic